

ผู้มีสิทธิ์

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมนะ ฟังธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมาเป็นพระโพธิสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เห็นไหม เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย แล้วไปเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันต้องมีฝั่งตรงข้าม ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ฉะนั้น ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือการแก้การเกิดและการตาย การเกิดและการตายนี้เป็นความสำคัญอย่างยิ่ง

เราเป็นชาวพุทธไง เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรามีการเกิด เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรารู้ถึงการเกิด แต่การตายนี้เราไม่รู้ว่าวันไหนจะเป็นวันตาย เห็นไหม การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย และการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ในมหายานเขาบอกนะ สิ่งที่เป็นความสำคัญที่สุดคือการเกิดและการตาย ต้องแก้ปัญหากการเกิดและการตายให้จบสิ้นลงได้ เราถึงจะมีเวลาปล่อยวางได้ แต่ถ้าใครยังแก้การเกิดและการตายไม่จบสิ้น เขาจะไม่ยอมวางความเห็นของเขาเลย ฝ่ายมหายานเขาจะสนใจตรงนี้มาก

ฉะนั้น เวลาฝ่ายปฏิบัติเรา เห็นไหม เวลาองค์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านออกประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านมีความเชื่อมั่นของท่าน ท่านมีความเชื่อมั่นของท่านว่าท่านต้องพ้นฝาส่งนี้ไปให้ได้ ฉะนั้น การพ้นฝาส่งนี้ไปให้ได้ หลวงปู่เสาร์ท่านค้นคว้าของท่าน ท่านค้นคว้าของท่าน ท่านหาทางออกของท่าน แล้วท่านเอาหลวงปู่มั่นมาบวช เวลาท่านออกธุดงค์ด้วยกันนะ หลวงปู่เสาร์ ท่านพาหลวงปู่มั่นออกธุดงค์

เวลาพาหลวงปู่มั่นออกไปธุดงค์ สิ่งที่ต้องค้นคว้าอยู่ในป่าในเขา เวลาออกธุดงค์ไป ธุดงค์ไปที่ไหนล่ะ? ธุดงค์ไปในที่สังัด ในที่วิเวก ในที่สังัด ในที่วิเวกท่านไปทำไมของท่าน? ท่านไปค้นคว้าหาตัวความเป็นจริงของท่าน

เวลาหลวงปู่มั่นท่านมาสอนลูกศิษย์ลูกหา เห็นไหม จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว เทียวเกิด เทียวแก่ เทียวเจ็บ เทียวตาย จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว เทียวไปในวัฏฏะ จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว ฉะนั้น เวลาจิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว เวลาศึกษารธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงปู่เสาร์ท่านพาหลวงปู่มั่นออกธุดงค์ ออกไปค้นคว้าหาไอ้ตัวจิตตัวนี้ ไอ้จิตตัวนี้มันอยู่ที่ไหน จิตตัวนี้มันอยู่ที่ไหน

เรามีการศึกษามาเราก็เข้าใจของเรา เราเข้าใจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เราเทียบเคียงเอาของเราไป ด้วยความเชื่อ คนบอกว่าเป็นความเชื่อ มีความเชื่อตรง ถ้ามีความเชื่อตรง เชื่อตรงในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องเชื่อมั่นสังฆธรรมอันนั้น มีความเชื่อตรงไป แต่ความเชื่อตรงมันเชื่อเชื่อ ถ้ามันเชื่อขึ้นมา เห็นไหม คุณิ กิเลสมันครอบงำ อวิชชาคือความไม่รู้ ศึกษารธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันไม่รู้ได้อย่างไร ถ้าไม่รู้ขึ้นมามันได้ดูดีมาได้ อย่างไร

เวลาได้ดูดี เห็นไหม นี่มีการศึกษา มอบวุฒิบัตรกัน มอบความรู้ความสามารถ การันตีว่า มีความรู้ความสามารถจริง เพราะต้องสอบไป เวลาสอบผ่านระดับไหนก็มีความรู้ความสามารถ แบบนั้น นี่เชื่อเชื่อ มีความเชื่อตรงกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราพูดกัน เห็นไหม “พุทธพจน์ๆ เราต้องเคารพนะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครจะโต้แย้งไม่ได้ ใครจะโต้แย้งไม่ได้” นี่เพราะมันเชื่ออย่างนั้นเลย อวิชชาความไม่รู้มันถึงชี้หัวเอาใจ เพราะความชี้หัวเอา เราถึงเชื่อเชื่อ เชื่อโง่ โง่อะไร? โง่กับอวิชชา โง่กับความไม่รู้ของตัวเอง ทั้งๆ ที่ศึกษารธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม นี่เพราะอะไรล่ะ เพราะไม่มีครูบาอาจารย์

แต่หลวงปู่เสาร์ท่านพาหลวงปู่มั่นออกธุดงค์ หลวงปู่เสาร์ท่านก็ปฏิบัติของท่านไปด้วย แล้วท่านก็เอาหลวงปู่มั่นออกประพฤติปฏิบัติ แล้วประพฤติปฏิบัติแล้วมีการศึกษาใหม่ หลวงปู่เสาร์ท่านเป็นเจ้าอาวาสนะ พระที่จะเป็นเจ้าอาวาสได้ต้องมีวุฒิภาวะถึงจะเป็นผู้ปกครองได้ ถ้าผู้ปกครองได้ พระไตรปิฎก ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีใครบ้างไม่ศึกษามา ศึกษาที่นั่นแหละ พอศึกษามาขนาดไหนแล้ว แต่ในเมื่อเป็นปริยัติ ในเมื่อภาคปฏิบัติมันยังไม่เกิดขึ้น ถ้าภาคปฏิบัติมันยังไม่เกิดขึ้น มันจะมีความรู้ความจริงมาจากไหน

ถ้าไม่มีความรู้ความจริงมาจากไหน แต่มันมีความมุ่งมั่น มีความมุ่งมั่นจะออกประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม ด้วยอำนาจวาสนาของตัว ด้วยอำนาจวาสนาของหลวงปู่มั่น นี่พากันออก

ประพฤติกปฏิบัติ ออกประพฤติปฏิบัติจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ เวลาหลวงปู่มั่นท่านถึงที่สุดแห่งทุกข์ ท่านถึงมาสอนพวกเราไง ท่านมาวางข้อวัตรปฏิบัติให้เราฝึกหัดขึ้นมา ฝึกหัดเพื่ออะไร ถ้าวางข้อวัตรปฏิบัติมาก็เพื่อให้เราค้นคว้าเรื่องหัวใจของเราไง

ความสำคัญที่สุดคือการเกิดและการตาย เรารู้ที่อยู่ว่าการเกิดและการตาย การเกิด เกิดมาเป็นเราแล้ว แต่การตายจะตายเมื่อไหร่ไม่รู้ ฉะนั้น จะตายเมื่อไหร่ไม่รู้ ตายไปแล้วมันจะตายไปด้วยจิตที่มันกอบโกยเอาสิ่งใดไป จิตนี้มันจะกอบโกยเอาสิ่งใดเป็นสมบัติของมัน ถ้าจิตนี้มันโกยเห็นไหม มันโกยมรรคโกยผล ถ้าโกยมรรคโกยผลขึ้นมาโดยสัจจะความจริงขึ้นมา มันจะมีความจริงขึ้นมา

เวลาผู้ที่มีความจริง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราท่านพูดแสดงธรรมออกมา มันมีความจริงในใจนั้นออกมาไง ถ้าไม่มีความจริงในใจนั้นออกมา เห็นไหม เราฟังแล้วมันมีความสัจย์ ผู้มีสัจย์ ผู้มีสัจจะนะ พูดคำไหนคำนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอก์ นาม ก็ พูดคำหนึ่งไม่มีสอง คำพูดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์สิ่งใดต้องเป็นแบบนั้น

สิ่งที่เป็นความจริง ถ้าไม่เป็นประโยชน์ท่านจะไม่พูดเลย สิ่งที่เป็นจริง แล้วต้องมีประโยชน์กับบุคคลฟังด้วยท่านถึงจะพูดออกมา นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอก์ นาม ก็ หนึ่งเดียวเท่านั้น พูดหนึ่งเดียวไม่มีสอง พูดชัดเจนถูกต้องดังงามไปหมดเลย

นี่เหมือนกัน เวลาครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านพูดก็มีสัจธรรมในน้ำเสียงของท่าน นี่ไง ผู้มีสัจย์ๆ ผู้มีสัจย์ มีสัจจะ อริยสัจจะในใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงของท่านมา ฉะนั้น ท่านวางข้อวัตรมาด้วยความเมตตาณะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยนี้ไว้จะ รื้อสัตว์ชนสัตว์

ขณะที่ท่านดำรงชีวิตอยู่ ท่านรื้อสัตว์ชนสัตว์ ท่านไปเทศนาว่าการ ท่านไปโปรดสัตว์ ท่านไปชนเอาเลย ใครมีอำนาจวาสนา อำนาจวาสนามาจากไหน? มาจากบารมีธรรมในใจอันนั้น ถ้าธรรมในใจดวงนั้นมีโอกาสขึ้นมา ท่านแสดงธรรมๆ ไป คนคนนั้นได้ฟังธรรมจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันจะแทงเข้าไปในหัวใจ

เห็นไหม องคุลิมาล “สมณะหยุดก่อน สมณะหยุดก่อน”

“เราหยุดแล้ว เธอไม่หยุด”

นี่มันแตกต่าง แตกต่างด้วยกิริยา กิริยาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปด้วยฤทธิ์ องคุลิมาลขนาดว่าเป็นผู้ที่เลิศในความเร็ว ถ้าองคุลิมาลจะวิ่ง ม้าตัวไหนก็หนีพ้นจากการวิ่งขององคุลิมาลไม่ได้ เขามีความภูมิใจ มีความมั่นใจว่าใครก็แล้วแต่มาอยู่ในคลองสายตาของเขา ถ้าเขาจะฆ่า เขาจะเอานิ้วมานับจำนวนให้ได้ ๑,๐๐๐ นิ้ว เขาทำได้ทั้งนั้นแหละ เขามีความอหังการมาก ขณะที่สมณะ สมณะไปด้วยฤทธิ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปด้วยฤทธิ์ เขาแข่งขันอย่างไร เขาก็ตามทันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ นี่เป็นสัจจะ สัจจะความจริงใจ

นี่สัจจะ ชื่อ สัจจะความจริงมันเป็นวิทยาศาสตร์ที่พิสูจน์ได้ จับต้องได้ทั้งนั้นแหละ เพราะเขาจะวิ่งไล่ใคร ไม่มีใครจะหนีพ้นจากฝีเท้าเขาไปได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปด้วยฤทธิ์ “สมณะหยุดก่อน สมณะหยุดก่อน” นี่มันไปโดยทางเดียวใจ สุดโต่งไปทางใดทางหนึ่ง นี่คนชื่อ คนชื่อแล้วเชื่อ โคนอาจารย์ของตัวหลอก อาจารย์ของตัวหลอกเพราะอะไร

เพราะว่าอาจารย์ของตัว ในสังคมเขามีมารยาทสังคม ในเมื่อตั้งตัวเป็นอาจารย์สอนวิชาการต่างๆ ก็ไม่ยอมให้ชื่อเสียงนี้เสียหายไป ด้วยความที่โดนลูกศิษย์ยุแหย่ให้มองพระองคุลิมาลผิดไป แล้วจะวางแผนจะทำลายองคุลิมาล ด้วยความเป็นอาจารย์ของเขา นี่ความเชื่อของเขาด้วยกิเลสครอบงำ ด้วยความมักใหญ่ใฝ่สูง ด้วยความลำเอียง หลอกให้พระองคุลิมาลไปทำแบบนั้นด้วยยืมมือของทางราชการเพื่อมาฆ่าองคุลิมาล

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นอำนาจวาสนา เวลาไปโดยฤทธิ์

“สมณะหยุดก่อน สมณะหยุดก่อน”

“เราหยุดแล้ว เธอต่างหากไม่หยุด”

เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ท่านจะเทศน์ว่าการ ท่านจะแก้คน ท่านต้องแก้คนแบบว่าคนที่ว่าป้องกันตัวไม่ได้ แต่พวกเรานี้ด้วยความเชื่อใจ เชื่อใส่ในกิเลสใจ ไร้เดียงสาให้กิเลสมันชี้หัวเอาใจ เวลาพูดธรรมะกันปากเปียกปากแฉะ เกียงกันไม่ตกปาก นี่ใจ มันเกียงกันโดยโลกใจ เกียงกันด้วยทิฏฐิมานะ เกียงกันด้วยความเห็นผิด

เวลาพระองค์สุทนต์บอก “สมณะหยุดก่อน สมณะหยุดก่อน” นั้นเขาก็เชื่อ เขาไม่รู้ทันความคิดของเขา แต่มันเป็นความจริง ความจริงเพราะเขาวิ่งอยู่ มันไม่ทันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ “เราหยุดแล้ว แต่เธอไม่หยุด”

พอเราหยุดแล้ว แต่เธอไม่หยุด องค์สุทนต์อีกเลย เราหยุดแล้ว แต่เธอไม่หยุด

หยุดอะไร ไม่หยุดอะไร หยุดอะไร

เราหยุดทำความชั่วทุกๆ อย่าง เธอต้องปรารถนาวิชาการ ปรารถนาสิ่งทีอาจารย์บอกว่าจะได้ขึ้นมาพ้นนี้แล้วจะให้วิชาการ นี้ด้วยความซื่ออยากได้อันนั้น เห็นไหม ด้วยความซื่อเชื่อ ซื่อโง่ ไม่มีปัญญา ไม่เฉลียวใจ เวลาฟังเขามาก็ด้วยความเชื่อ ด้วยความซื่อ แต่ไม่เฉลียว ไม่ได้คิดแย้ง ไม่ได้คิดโต้แย้ง นี่มันไปโดยสัญชาตญาณ ไปโดยความซื่อของตัวเอง

“เราหยุด เธอต่างหากไม่หยุด”

เราหยุดทำความชั่ว เราหยุดหมด หยุดหมด หยุดเพราะอะไร หยุดเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลายอวิชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นไก่อตัวแรกที่เจาะฟองอวิชาออกมา

หยุดทำความชั่ว หยุดทั้งหมด แต่เธอไม่หยุด เห็นไหม นี้ด้วยความเศร้าใจ วางคาบ ขอบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ขอบวชนะ ขอบวชคือยังไม่ได้สิ่งใดเลย ยังไม่ได้สิ่งใดเลย ขอบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชมาแล้วตั้งสอนๆ รื้อสัตว์ขนสัตว์ รื้อสัตว์ขนสัตว์สอนองค์สุทนต์ให้ทำความสงบของใจเข้ามา แล้วคนมันจะทำความสงบของใจได้ไหม ฆ่าคนมา ๕๕๕ คน แล้วจะทำความสงบของใจเข้ามาอย่างไร มันจะมีสิ่งใดบ้างที่ตามมาบรรบควน ตามมารบเร้าในใจของสุทนต์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็พยายามแนะนำสั่งสอนให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์

ถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้วออกไปบิณฑบาต เขาจะยืงนค ตกปลาเท่าไร สิ่งนั้นจะมาโดนหัวองคุณลิมาล โคนหัวองคุณลิมาล องคุณลิมาลไปรำพึงกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เลือดออกอีกแล้ว วันนี้เลือดออกอีกแล้ว”

“องคุณลิมาล เธอแค่เลือดตกยางออกนะ แต่ที่เธอทำ เธอเอาชีวิตเขาไปหมดนะ ชีวิต ๕๕๕ ชีวิต เธอได้ทำลายมาหมด แค่สิ่งเสขกรรมที่มันมากระทบ เห็นไหม”

เพราะองคุณลิมาลเป็นพระอรหันต์ ไปบิณฑบาตที่ไหนเขาจะกลัว เพราะชื่อเสียงมันรำลือไปมาก นี่เพราะอะไรล่ะ เพราะชื่อไง เพราะชื่อ ชื่อไม่เจลียว ชื่อแล้วไม่เจลียวใจ ไม่ได้คิดโต้แย้ง ไม่ได้มีปัญญา เห็นไหม ชื่อมันต้องฉลาด ถ้ามฉลาดนะ ชื่อสัตย์สุจริต ไม่ใช่ชื่อสัตย์ทุจริต ชื่อสัตย์มีทุจริตด้วยหรือ

ชื่อสัตย์สุจริต เห็นไหม ชื่อ เรื่องของโลกๆ ประวัติการศึกษามา เรามีกิเลสอยู่แล้ว เราว่าเราชื่อสัตย์ๆ มันทุจริตกับใครล่ะ? ทุจริตกับตัวเราเองไง มันทุจริตเพราะเราขาดโอกาสของเรา แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญานะ

ใครจะมีข้าวของเงินทองมากน้อยขนาดไหน จะมียศถาบรรดาศักดิ์สูงต่ำขนาดไหน นี่มันเป็นเรื่องอามิสทั้งนั้นแหละ จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว เที่ยวเกิด เที่ยวแก่ เที่ยวเจ็บ เที่ยวตาย เที่ยวไปยึดภพ ยึดชาติ เที่ยวไปหมด สิ่งที่จิตนี้ท่องเที่ยวไปในวัฏฏะ ถ้าจิตนี้ท่องเที่ยวไปในวัฏฏะเวียนตายเวียนเกิดไปตามอำนาจของกรรม สิ่งที่เกิดมามันเป็นผลของกรรม สิ่งที่ว่าเราได้สิ่งใดมามันเป็นผลของกรรม แม้แต่เราได้ชีวิตนี้มากก็เป็นผลของกรรม

สิ่งที่เราได้มามันได้มาเพราะเหตุใด ถ้าเราไม่มีอำนาจวาสนา เราจะได้มาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ สิ่งที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์มีคุณค่าขนาดไหน สิ่งที่มีคุณค่า ทางโลกเขามีสติปัญญาขนาดไหน เขาศึกษานะ ศึกษา โลกเขามีการศึกษา โลกนี้เจริญด้วยปัญญาด้วยการศึกษาแน่นอน แต่การศึกษานั้นศึกษามาเพื่อวิชาชีพ ศึกษาเพื่อดำรงชีวิต ศึกษามานะ คนศึกษามา จบมาด้วยกัน บางคนประสบความสำเร็จ บางคนศึกษาไปจนขาดสติ จนเป็นคนโง่ไปก็มี นี่เวลาคนศึกษา คือศึกษาไป ศึกษาแล้วมาทำหน้าที่การงานมันจะประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จนั้นอีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น โลกมีการศึกษา ศึกษาทางโลก ฉะนั้น ผลของการศึกษามา เรามีสติมีปัญหา มากน้อยแค่ไหน นั่นมันก็เป็นวิชาการชีพ แล้วเวลาเราทำหน้าที่การงานของเรา นี่ผลของโลกๆ แล้วเรามีสติปัญญาไหมล่ะ

ถ้าเรามีสติปัญญามันจะย้อนกลับมา ย้อนกลับมา ชีวิตนี้ได้แต่ใดมา เวลาเกิดมา เข้ามีสิ่งใดมาด้วยเจ้า เข้ามาเพติดเพติดกับชีวิตของเจ้าอยู่ในปัจจุบันนี้ แล้วเวลาเจ้าจะไป เจ้าจะเอาอะไรติดตัวของเจ้าไป

นี่ไง สิ่งที่ทำมา ถ้าเราไม่มีสติปัญญา นี่ชื่อเชื่อ ชื่อสัจย์ไง ก็ทำดีแล้วไง สังคมจะบอกว่าเราทำคุณงามความดีแล้ว เราก็เป็นคนดีแล้ว เราก็มีการศึกษา เราก็มีหน้าที่การงานของเรา เราก็ปฏิบัติตนอยู่ในศีลในธรรม มันจะมีอะไรมากมายไปกว่านี้อีกล่ะ เราก็เป็นคนดีแล้วไง นี่ชื่อเชื่อ

เป็นคนดีแล้ว เข้ามา เข้ามีสิ่งใดมาด้วยเจ้า แล้วเวลาเจ้าไป เจ้าจะมีสิ่งใดติดตัวเจ้าไป เข้ามาด้วยบุญกุศล มาสว่างจะไปมืด มาแล้วได้คุณประโยชน์สิ่งใด เกิดมาชาตินี้ทำคุณงามความดีอะไร ทำคุณงามความดีก็ทำคุณงามความดีเฉพาะตน เราทำหน้าที่การงานมา เรามีสิ่งใดมาเราก็มาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องเราเท่านั้นแหละ แต่คนถ้ามีสติปัญญา เขาเสียสละของเขาออกไป เขาก็ได้ทำบุญกุศลของเขา เพิ่มบุญกุศลของเขาไป

ถ้าจิตนี้เที่ยวเกิดเที่ยวตาย เที่ยวยึดภพยึดชาติ ถ้ามันจะเวียนตายเวียนเกิดอีก มันก็มีสมบัติติดตัวของมันไปบ้าง แต่ถ้าเราเกิดมาในภพปัจจุบันแล้วเราก็ทำของเราไปด้วยผลของวิญญูะ เราก็ทำเพติดเพติดของเราไป เราไม่ได้ทำอะไรเพิ่มพูนของเราไปเลย เวลามันเวียนตายเวียนเกิด จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว มันจะไปเกิดในภพชาติใดล่ะ ถ้าไม่ทำอะไรไว้มันจะเกิดภพชาติใด คนจะมีปัญญาหรือไม่มีปัญญา เห็นไหม “เราทำคุณงามความดีแล้ว เราจะต้องทำคุณงามความดีอย่างไร มากเกินไป” เห็นไหม นี่ชื่อเชื่อ

ถ้าชื่อสัตย์สุจริตล่ะ ถ้าชื่อสัตย์สุจริต เราเกิดเป็นมนุษย์ เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษามาทางวิชาการ เราศึกษามาเป็นวิชาชีพ เราก็มีปัญหา เราก็รู้ได้ พระไตรปิฎกเราก็ศึกษาได้ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในคอมพิวเตอร์ก็เยอะเยอะไป

ถ้าเราศึกษาไปแล้ว เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันจะแทงใจนะ มันจะแทงใจว่าแม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเป็นกษัตริย์ ท่านยังละทิ้งสิ่งนั้นมาเพื่อ ค้นคว้าสัจจะความจริง เห็นใหม่ การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย และการที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย สิ่งที่เป็นความสำคัญมาก สำคัญมาก

คนเรานะ คุณติ เวลาเราปกติเราหายใจด้วยความปลอดโปร่ง เวลาเป็นหวัดขึ้นมาหายใจไม่ ออกแล้ว เวลาหายใจไม่ออกมันอึดอัดขนาดไหน...ก็แค่นี้ แค่นี้มันก็รู้แล้วว่าชีวิตมันมาอย่างไร ชีวิตมันประสบความสำเร็จอย่างไร มันจะทุกข์ยากอย่างไร แล้วชีวิตมันก็มีอยู่แค่นี้เองจริงๆ สิ่งที่เราเกิดมาเราก็เคยพบเห็นมาแล้วทั้งนั้นแหละ นี่เวียนตายเวียนเกิดมาในวัฏฏะมันเป็นอย่างนี้ แล้ว เราเกิดมาก็เป็นคนดีแล้วทำอย่างไรต่อ ดีแล้วไง

คุณติ คุณสัตว์สิ สัตว์มันก็ดี สัตว์มันมีครอบครัวของมันนะ สัตว์มันก็มีคู่ของมัน มันก็มีลูกมี หลานของมัน มันก็รักลูกรักหลานของมันเหมือนกัน มันก็ดูแลลูกหลานของมัน มันหวงด้วย หัวหน้าฝูงมันไม่ให้ใครแตะเลย สัตว์มันก็เป็นสัตว์ เราเป็นมนุษย์ มนุษย์ถ้าเรามีศีลมีธรรมขึ้นมา เห็นใหม่ มนุษย์ต่างจากสัตว์ ต่างจากสัตว์เพราะมีศีลธรรมในหัวใจ ถ้ามีศีลธรรมในหัวใจมันก็เป็น คนดีขึ้นมา แล้วถ้าเป็นคนดีขึ้นมา เราจะเชื่อสัจย์สุจริต ไม่ใช่เชื่อสัจย์ทุจริต ถ้าเชื่อสัจย์ทุจริตมันคด โกงตัวเอง

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เกิดมาเป็นมนุษย์นะ เกิดมาพบ พระพุทธศาสนา ถ้าเหยียบแผ่นดินผิด เหยียบแผ่นดินผิด เห็นใหม่ เราไม่ทำอะไรเลย เราไม่ ค้นคว้าแผ่นดินของเราเลย ภาวสวะคือภพ ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามา เราจะมีแผ่นดินของเรา เราจะเหยียบแผ่นดินของเรา เราจะมีหน้าที่การงานของเรา เราจะพัฒนาหัวใจของเรา เห็นใหม่

สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการเกิดและการตาย เกิดนี้เกิดมาแล้ว ตายไม่รู้ แล้วตายไม่รู้ ไม่มีสิ่งใด จะเป็นประโยชน์กับเราเลย เพราะอย่างไรก็แล้วแต่มันก็เวียนตายเวียนเกิดอยู่แล้ว จิตหมุนไปใน วัฏฏะอยู่แล้ว แล้วเวียนตายเวียนเกิดไป เราไม่มีสติปัญญารักษาใจเราเลยใช่ไหม แล้วถ้าเราเกิดมา เป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา สิ่งที่ต้องกลัวงูเห่า หลวงปู่มั่นท่านออกส่าห์ทิ้งนะ

หลวงปู่เสาร์ท่านเป็นเจ้าอาวาส ท่านสละหมด ท่านเป็นมหานิกายแล้วท่านมาปฏิบัติเป็น ธรรมยุต แล้วเวลาท่านก็ออกค้นคว้าของท่าน แล้วท่านยังปกป้อง ยังไปเอาหลวงปู่มั่นท่านมา แล้ว ออกไปรูดงูด้วยกัน ออกไปค้นคว้าด้วยกัน ออกไปปฏิบัติด้วยกัน ท่านก็ทิ้งสถานะทางสังคมของ

ท่านทั้งนั้นแหละ เพื่อมารื้อฟื้นความจริงของท่าน แล้วท่านก็เป็นแบบอย่าง อยู่ในป่าอยู่ในเขามาตลอด อยู่ในป่าในเขามาตลอดเพื่อยืนยันสิ่งใด? เพื่อยืนยันว่าในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดมีคุณค่า สิ่งสถานะ ยศถาบรรดาศักดิ์ อำนาจวาสนาเรื่องลาภสักการะไม่มีคุณค่า ไม่มีคุณค่า ไม่มีคุณค่ากับความจริง ไม่มีคุณค่ากับอริยสัจ ไม่มีคุณค่ากับสัจจะความจริงในใจดวงนี้ ถ้าจิตมันทำความสงบของใจเข้ามาได้ มันจะอยู่ป่าอยู่เขา มันจะอยู่ในถิ่นทุรกันดารขนาดไหนมันก็มีความสุขของมัน

สัตว์ป่ามันอยู่ของมัน คุณสิ มันต้องมีสภาพแวดล้อมอยู่ในป่าของมัน มันต้องมีอาหารของมัน มันถึงอยู่ในป่าของมัน เราเป็นมนุษย์ เราพยายามจะอนุรักษ์ของเรา เราพยายามจะไปดูแลรักษา เรากลัวสัตว์มันจะสูญพันธุ์ไป สัตว์มันจะสูญพันธุ์ของมันไป มันอยู่ในป่าในเขามันมีความสุขของมันตามธรรมชาติของมัน พวกมนุษย์นี่แหละยุ่ง มนุษย์ไปวุ่นวายกับเขาเอง แต่มนุษย์ที่เขารักษาสถานะแวดล้อม เขารักษาพืชพันธุ์ พวกนักชีวะต่างๆ เขาก็จะดูแลจะรักษา

มันอยู่ของมันโดยธรรมชาติของมัน สัตว์มันอยู่ป่าอยู่เขา มันอยู่ในป่าของมัน มันอยู่ดำรงชีวิตของมัน มันก็ปลอดภัยของมัน แล้วหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นละ ท่านไปอยู่ในป่าในเขาทำไม ท่านรู้คงก็ไปทำไม ท่านใช้ชีวิตของท่านทั้งชีวิตเพื่อเป็นแบบอย่างกับเราทำไม นี่ไง อำนาจวาสนาผู้มีสัจย์

ผู้มีสัจย์ มีสัจจะ มีความจริงในหัวใจ ท่านมีความสุขของท่าน ท่านมีความสุขของท่าน ในใจของท่านมันเป็นความสุขจริงๆ ความสุขจริงๆ ได้มาจากการรื้อฟื้น ได้มาจากการชวนชวายของท่าน ที่ท่านเกิดมาแล้วท่านเห็นการเกิดและการตายเป็นปัญหาอย่างยิ่งในหัวใจของท่าน ท่านถึงจะได้ค้นคว้าของท่าน ประพฤติปฏิบัติของท่าน เอาความจริงของท่านมา แล้ววางข้อวัตรปฏิบัติมาให้เราปฏิบัติกันอยู่นี่ไง

ถ้าเราจะปฏิบัติ เห็นไหม เราจะต้องเห็นคุณค่า เห็นคุณค่าของข้อวัตรปฏิบัติที่ครูบาอาจารย์ท่านวางของท่านไว้ให้เราประพฤติปฏิบัติ เพราะหัวใจของเรามันลุ่มลึกลงกลลกลาน ไอ้พวกเรามันเชื่อเชื่อ ทำพอเป็นพิธี ทำให้มันครบสูตรว่าได้ทำแล้วเท่านั้นแหละ แล้วถ้าหัวใจมันไม่พลิกแพลง หัวใจมันไม่เฉลียวเลย มันไม่ได้เฉลียว ไม่หาโอกาส ไม่มีอุบายวิธีการเพื่อจะรักษาใจของเราให้อยู่ในอำนาจของเราเลย มันจะเอาความจริงมาจากไหนล่ะ? มันก็เป็นปริยัติไง

ปริยัติเขาศึกษามานะ ศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เราก็มา ฟังครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ ฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ หลวงตาต่างๆ ฟังมาท่านมาจากไหน ท่านทำของ

ท่านจริงของท่านมา ท่านมีความจริงของท่านมา เวลาท่านแสดงธรรมออกมามันเป็นความจริง เห็นไหม เราฟัง ถ้ามีเทพนะ มีเทพ มีธรรมของครูบาอาจารย์ฟัง มันก็ยังชื่นใจนะ ในหัวใจมันยังมี อุบาย สิ่งนี้มันเป็นการชี้มาให้ใจเราประพฤติปฏิบัติให้เป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา

นั่นมันเป็นสัญญา มันเป็นเรื่องที่จำมา มันไม่เป็นความจริงของเรา ถ้าเป็นความจริงของเรา เห็นไหม เราเกิดเป็นชาวพุทธพบพระพุทธศาสนา เราจะไม่เหยียบแผ่นดินผิด ถ้าไม่เหยียบแผ่นดินผิด เรากำหนดพุทธโธของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา ถ้าจิตมันเริ่มสงบเข้ามา จิตมันเริ่มสงบ มันสงบเพราะเหตุใด มันสงบเพราะเราเอาจริง มันสงบเพราะเรามีสัจจะ เห็นไหม ผู้มีสัจย์

คนที่เขามีสัจย์นะ เขาตั้งกติกา เขาอธิษฐานสิ่งใด เขาปรารถนาทำสิ่งใด เขามีสัจย์ของเขา เขามีสัจจะของเขา แต่ถ้ามันเชื่อ เราก็ตั้งสัจจะของเรา แต่มันลุ่มลुकคลุกคลาน ถ้าเวลาเป็นปัญญา เชื่อเชื่อมันเป็นสัญญา มันเป็นเรื่องที่อันตู่ มันเป็นเรื่องของกิเลสใจ มันได้ทำพอเป็นพิธี พอทำครบสูตรนั้นไป

แต่ถ้าคนมีสัจย์นะ เชื่อแล้วต้องฉลาด เขามีความฉลาด เขาฉลาดว่าทำไมมันเป็นแบบนี้ สิ่ง ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติมาท่านก็มีความรู้สึกเหมือนเรา ท่านก็มี กิเลสเหมือนเรา คนไม่มีกิเลสจะเอาอะไรมาเกิด สิ่งที่เราเกิดมา จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว จิตนี้เสวย ภพเสวยชาติ เสวยภพเสวยชาติแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสวยภพเสวยชาติโดยเป็น พระโพธิสัตว์ เสวยภพเสวยชาติเพื่อสร้างคุณงามความดี เสวยภพเสวยชาติเพื่อสร้างอำนาจวาสนา บารมี เห็นไหม เพื่อหัวใจมีอินทรีย์แก่กล้า มีพละ มีกำลัง เวลาใครสรรเสริญเยินยออย่างไร ใครจะ ชักนำไปหลงผิดไปทางใด มันจะไม่คล้อยตามใครไป เพราะมีอำนาจวาสนา

ถ้าจิตใจของคนอ่อนแอ จิตใจของคนที่ไม่ได้สร้างสมบุญญานิการมา จะเกาะเขาทั่วไป เห็นไหม มีแต่ความลุ่มหลง เขาไม่ต้องบอกก็หลงไปกันแล้ว เสียงร่ำลือ เสียงนกเสียงกาไปหมด กระต่ายตื่นตูม เสียงลูกตาลตกมา “ฟ้าถล่มๆ” ไปกับเขา แค่ลูกตาลตกมันก็ว่าฟ้าถล่มๆ พากันไป ขาหัก พากันไปเจ็บไข้ได้ป่วย ถ้ามันจะหลงมันหลงอย่างนั้น

แต่ถ้าเรามีสติ เห็นไหม เวลาจิตนี้เวียนเกิดเวียนตาย ถ้าเวียนเกิดเวียนตาย เราต้องตั้งสติ ตั้ง สติของเรา ถ้าผู้มีสัจย์ มีสัจจะมีความจริง มันจะมีสติมีปัญญา สิ่งใดเกิดขึ้น เห็นไหม เราฟัง ฟังนะ ถ้ามันเป็นความจริง ความจริงกับความจริงมันจะเข้ากัน

ถ้าเรากำหนดพุทธโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา นี่แค่จิตมันสงบ จิตมันเริ่มปล่อยวางเข้ามาเราก็รู้แล้ว เราทำแล้วมันก็ได้ผลของเราแล้ว เราพยายามฝืนทน พยายามมีความเพียร เราจะล่องพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ แต่จิตนี่สิ่งที่เคลื่อนไหวที่เร็วที่สุด เร็วกว่าแสง เร็วกว่าทุกๆ อย่าง จิตมันไปได้เร็วมาก สันตติไว้มาก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อวิชชาปัจจยา สงขาราสงขาราปัจจยา วิญญาณัญญิ ปฏิจจสมุปบาท วงรอบของมัน มันจะเร็วกว่านี้เยอะมาก

คนที่เข้าไปรู้นะ ถ้าคนซื่อสัตย์ มีสัจจะ มีอริยสัจจะ มันจะเริ่มพัฒนาขึ้นไป มันจะพัฒนาเข้าไปเห็นกิเลสอย่างหยาบ กิเลสอย่างกลาง กิเลสอย่างละเอียด กิเลสอย่างละเอียดสุด แม้แต่ผู้ที่ภาวนาขึ้นไปเขายังต้องมีปัญญาที่แหลมคม ปัญญาที่คมกล้า มันจะพัฒนาเข้าเป็นเป็นสติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา เข้าไปจนเป็นปัญญาญาณ เข้าไปชำระล้างกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป เห็นใหม่ การเกิดและการตายเป็นปัญหาอย่างยิ่งกับทุกดวงใจ การเกิดและการตายเป็นปัญหาประจำหัวใจของเรา ถ้าปัญหาการเกิดและการตายมันเป็นความจำเป็นกับเรา เราจะต้องมีสติปัญญาเพื่อเหตุนี้

เราเป็นชาวพุทธนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนถึงที่สุดแห่งทุกข์ ถ้าถึงที่สุดแห่งทุกข์ ธรรมะมันจะแวววาวขึ้นมา ธรรมะจะเป็นสัจจะความจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มีรัตนะ ๒ มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมๆ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมขึ้นมา นี่รัตนตรัยของเรา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์สมบูรณ์ขึ้นมา ฉะนั้น เวลาเราปฏิบัติความจริงขึ้นมา ถ้ามันเป็นความจริงในหัวใจของเรา ธรรมะจะแวววาวในหัวใจของเรา ธรรมะจะแวววาวในหัวใจของเรา เห็นใหม่ มันจะมีผู้มีสัจย์ มีสัจจะมีความจริง

ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังธรรมของครูบาอาจารย์เรา ฟังมาแล้วมันสดชื่น ฟังมาแล้วมันดูดีดี แต่เวลามันเกิดสัจจะความจริง เป็นสันติทวิภูโกขึ้นมาในหัวใจของเรา นั่นละใจมีธรรมๆ ธรรมเกิดจากใจของเราเองเลย ถ้าธรรมจากใจของเราเอง เห็นใหม่ มันจะเกิดปัญญาขึ้นมา

จิตสงบแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา จิตสงบแล้ว จิตไม่สงบเราก็ฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญา เห็นใหม่ ปัญญาอบรมสมาธิ แต่เชื่อเชื่อมั่นบอกปัญญา นี่พุทธศาสนา ศาสนาแห่งปัญญา

ในเมื่อเราใช้ปัญญาแล้ว มันปล่อยวางแล้ว นี่คือนิพพาน...มันอ่อนแอขนาดนั้น จิตนี้ไม่มีวุฒิภาวะ ขนาดที่ว่ามันอ่อนแอขนาดนั้น ยังไม่เกิดสิ่งใดเลย มันก็จะไหลตามเขาไปแล้ว

คูสิ เวลาเขาเสนอกันมา คุปฏิบัตติ ฐู่่ง่ายเห็น่ง่าย ไปทางลัด จะลัดสั้นขึ้นไป แล้วมันลัดสั้น ไปไหนล่ะ มันลัดสั้นจะไปไหน ทำไมเชื่อล่ะ แล้วเราทำความจริงขึ้นมามันลัดสั้นไหมล่ะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อุทกคาบส อापารคาบสเป็นผู้เสนอเองว่า “เจ้าชายสิทธัตถะได้ สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ เหมือนเรา เป็นศาสดาได้ สอนได้เหมือนเรา” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฎิเสฐ ในเมื่อหัวใจเรายังมีความทุกข์อยู่ เราเข้าฌานสมาบัติได้ก็เข้าฌานสมาบัติได้ เวลามัน คลายออกมามันก็ปกติ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขนาดเขาขยอปล่อยป็นขนาดไหนยังปฎิเสฐเลย นี่เราไปฟัง เขา “ลัดสั้นๆ” ลัดสั้นมันเป็นโวหารของมหายานเขา มันเป็นโวหารว่าให้เราละทิ้ง พยายาม ขวนขวายก้าวเดินไป แต่ความก้าวเดินไปของเขา เพราะในมหายาน ไปดูเขาสิ ในมหายานที่เขา ประพฤติปฏิบัติกัน เขาปฏิบัติกันขนาดไหน เขาปฏิบัติกันด้วยความเข้มข้นขนาดไหน เขาทำจริง ขนาดไหน พอเป็นลัดสั้นของเรามันเป็นพวกจับจด ซื่อซื่อ แค่วิหารเราก็ตีความผิด แค่วิหาร คือว่าคำสอนวิหารเขาจะให้เราให้เท่าทันกับกิเลสของคน ให้คนได้พลิกแพลง มันเป็นอุบาย มัน เป็นอุบายเท่านั้น แต่เวลาของเรา เราไปฟังมาแล้วเราจะเอาตามจริงอย่างนั้นไง เราฟังแล้ว เราคิด แล้ว จินตนาการแล้วเราจะเอาตามความจริงอย่างนั้นก็เลยซื่อซื่อ ซื่อโง่โง่ ซื่อโง่โง่ไปแล้วปฏิบัติไป ก็ล้มลุกคลุกคลาน จิตมันก็ไม่สงบไง จิตมันก็เป็นความจริงขึ้นมาไม่ได้ไง

แต่ถ้าจิตเป็นความจริงนะ เราซื่อแล้วเราจะฉลาด เราซื่อแล้วเราจะซื่อสัตย์สุจริต ซื่อสัตย์ สุจริต นี่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม คนมันจะทุกข์มันจะยากมันก็เป็นอำนาจวาสนาของคน คนนะ คูสิ ขิปปาภิญญา ยสะพังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๒ ที เป็นพระอรหันต์เลย พาหิยะพังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์เดียวหน เป็นพระอรหันต์ไปเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารื้อกันอยู่ ๖ ปี รื้อกันๆ อยู่ ๖ ปี กว่าจะ ล้มลุกคลุกคลานมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ คืบเพ็ญเดือน ๖ เห็นไหม บุปเพณิวาสนาสุตติญาณ จุตุปปาตญาณ อาสวัภยญาณ ชำระล้างกิเลส เป็นไก่อตัวแรกที่เจาะฟอง อวิชชาออกมา นี่อำนาจวาสนาของคนมันมีใครเหมือนใครล่ะ มันมีใครมีอำนาจวาสนาน้อยต่ำกว่า ใครล่ะ มันก็เป็นอำนาจวาสนาของคนคนนั้นใช้ไหม แล้วเรามีศรัทธามีความเชื่อ เรามาประพฤติ

ปฏิบัติอยู่ที่นี่ มันจะเป็นอำนาจวาสนาของใครล่ะ? มันก็เป็นอำนาจวาสนาของเราไง มันก็เป็นความจริงของเราไง เราก็พยายามปฏิบัติของเรา ทำความจริงของเราขึ้นมา

เวลาฟังธรรมๆ ทางโลกเขาบอกฟังธรรมเอาบุญกัน เวลาฟังพระเทศน์จบ สาธุ! ได้บุญมหาศาลเลย แล้วได้อะไรต่อไปล่ะ เข้าใจอะไรบ้างล่ะ แล้วเวลาฟังธรรมๆ ฟังธรรมเป็นพิธีใจ เห็นไหม เวลาฟังธรรม ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ที่ไหนมีวัดต้องมีผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติ แล้วประชาชนรอบข้างวัดนั้นก็ต้องเข้าไปฟังเทศน์ฟังธรรมในวัดนั้น วัดนั้นเทศน์ธรรมเสร็จแล้วก็สาธุ! เพื่อสอนให้คนฉลาดขึ้นมา ถ้าคนฉลาดขึ้นมาแล้วเขาก็เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี ไปทำหน้าที่การงานแล้วประเทศชาติเขาจะเจริญ แล้วเกิดและตายล่ะ แล้วความจำเป็น จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยวเที่ยวเกิด เที่ยวแก่ เที่ยวเจ็บ เที่ยวตาย แล้วจิตล่ะ แล้วจิตที่มันเกิดมันตายมันไปไหนต่อล่ะ

แต่ถ้าเรามีครูมีอาจารย์นะ วัดที่ปฏิบัติ การปฏิบัติสำคัญที่สุด ฉะนั้น การปฏิบัติสำคัญที่สุด สิ่งที่มีผู้มาอาศัย เห็นไหม เราก็ทำข้อวัตร คำว่าข้อวัตรนะ เพราะคน นกยังมีรังมีรัง นกมันยังต้องมีรังมีรังของมันไว้หลบแดดหลบฝนของมัน เวลาคนนะ เวลาพระเราบวชมาต้องมีบริวาร ๘ เพื่อเป็นปัจจัย ๔ แล้วเวลาจะจำพรรษาให้ธุดงค์ไป ให้อยู่โคนไม้ เวลาเข้าพรรษาต้องมีเรือนว่าง มีที่อยู่ ที่อาศัย เหมือนนกมีปีกกับหาง บินขาดฉันทันแล้วบินไป นี่ไง หลักเกณฑ์มันอยู่ตรงนี้ ความเป็นจริงอยู่ตรงนี้ นิสสัย ๔ อภิญญา ๔ เวลาบวชมาแล้วเราก็มีปัจจัย ๔ เหมือนกัน เราก็ต้องอาศัยเหมือนกัน ถ้าเราต้องอาศัย เวลาเราปฏิบัติแล้วเราก็ต้องมีข้อวัตรของเรา

เวลาบวชมาแล้ว เวลาเป็นนักปฏิบัติแล้ว สิ่งที่เป็นข้อวัตรปฏิบัติ นกยังมีรังมีรัง ฉะนั้น กิจของสงฆ์ ของของสงฆ์ ของส่วนรวมเราก็ทำหน้าที่ของเราไป เราทำหน้าที่ของเราไป เวลากิจของส่วนรวมคือสิ่งที่อยู่อาศัย สิ่งที่อยู่อาศัยนะ มันต้องทำความสะอาด คุณพระสิ พระเอาของสงฆ์ไปใช้ไม่ได้เก็บเองก็ดี ไม่ได้วานให้ใครเก็บก็ดี เป็นอาบัติปาจิตตีย์ สิ่งของต่างๆ มันมีทั้งนั้นแหละ ของสงฆ์ ครุภัณฑ์ ลหุภัณฑ์ แจกได้ แจกไม่ได้ เอามาใช้สอยได้หรือใช้สอยไม่ได้ เพราะนกยังมีรังมีรัง คนก็ต้องมีที่อยู่อาศัย ถ้าสิ่งนี้เราต้องทำตามหน้าที่ของเรา ทำหน้าที่เสร็จแล้วเราต้องรีบประพฤติกปฏิบัติของเรา รีบดูแลหัวใจของเรา

สิ่งที่เป็นความจำเป็นกับจิตคือการเกิดและการตาย ถ้าการเกิดและการตาย การเกิดและการตายก็ต้องดำรงชีวิตนี้ไว้เพื่อประพฤติกปฏิบัติ ดำรงชีวิตนี้ไว้เพื่อเห็นการเกิดและการตาย ถ้าเห็นการ

เกิดและการตาย เห็นที่ไหน ถ้าจิตไม่สงบมาจะเห็นสิ่งใด จิตไม่สงบมา เห็นไหม ชื่อเชื่อ ชื่อ โง่ ทำให้ครบสูตร แล้วได้อะไรต่อไป ก็ปล่อยวางแล้วไง รู้ไปหมดใจ นี่ชื่อเชื่อ

ถ้าชื่อสัจย์สุจริตละ ชื่อฉลาดละ ถ้าเขามีสัจจะของเขาละ ถ้าเขามีสัจจะ เห็นไหม ปัญญาเขาจะคมกล้า ปัญญาเขาจะแหลมคม ปัญญาแหลมคมมันอยู่ที่ไหน ปัญญาแหลมคมย้อนทวนกระแสเข้าไปสู่จิต การเกิดและการตายเป็นเรื่องสำคัญของจิตทุกๆ ดวง ถ้าจิตทุกดวงใจที่เวียนตายเวียนเกิด การเกิดและการตายเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ถ้าความเกิดและความตายเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ถ้าจิตมันสงบเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามา มันปล่อยวางสิ่งใดเข้ามา มันปล่อยวางเพราะอะไร มันปล่อยวางเพราะมีสติ มีคำบริกรรม มีปัญญาอบรมสมาธิ มันถึงปล่อยวางสัญญาอารมณ์

เพราะมันมีสัญญา รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร รูป รส กลิ่น เสียง อายตนะกระทบ รูป รส กลิ่น เสียง ก็มีเท่านี้ ถ้าไม่มีรูป รส กลิ่น เสียง เห็นไหม คุณิ เวลาเราปิดตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจมันก็คิดของมันเอง คุณิ เวลาคนนอนหลับมันก็ฝัน ความฝันนั้นคือสัญญาภายใน ความฝันก็คือสัญญา คือสังขารมันปรุงอยู่ในหัวใจ ฉะนั้น มันเสวยอารมณ์โดยธรรมชาติของมัน เห็นไหม สิ่งที่เกิดและการตายเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งกับทุกดวงใจ แล้วทุกดวงใจมันก็ผลของมัน มันส่งออกของมันโดยเสวยอารมณ์ของมัน เสวยรูป รส กลิ่น เสียง เป็นสิ่งที่ว่าเป็นการกระทบ เป็นการแสดงตนของมันขึ้นมา เวลาจิตมันปล่อยวางขึ้นมา คนนอนหลับคนที่ไม่ได้คิดสิ่งใด จิตมันไปไหน จิตมันไปไหน มันไม่มีสติไม่มีปัญญารักษา มันถึงไม่เป็นสมาธิ มันถึงเป็นการผลอ คนขาดสติ คนไม่ได้รักษาสติมันก็ผลของมัน มันก็เร่ร้อนของมัน

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าจิตดวงใดก็แล้วแต่ จิตดวงใดทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจของใครสงบเข้ามาจะมีบ้านมีเรือน ที่พึ่งที่อาศัย นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตที่มันเร่ร้อน เห็นไหม เวลามันคิดของมัน มันดึงเครียดของมัน เวลาคิดมันฟุ้งซ่านของมันจนมีความทุกข์ของมัน นั่นมันก็กินแต่สิ่งที่เป็นความเป็นพิษของมัน

สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา สิ่งของมันจะเครียดขนาดไหน มันจะมีความทุกข์ยากลำบากขนาดไหน มันจะแบกหามขนาดไหน นี่มันเป็นอนิจจัง มันเป็นทุกข์ มันก็ต้องปล่อยวางธรรมดา นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันทุกข์ เครียดจนเต็มทีของมัน แต่ถ้าคนหยาบนะ มันเครียดแล้วเครียดเล่า มันตอกย้ำอย่างนั้นมันจะเครียดตลอดไป เครียดจนขาดสติ เครียดจนหลุดโลกไปเลย

แต่ถ้าคนมีสติขึ้นมา เวลามันเครียดขนาดไหนมันก็ปล่อยวางของมัน มันวางของมันได้ ถ้ามันวางของมันได้ แต่มันไม่มีสติไม่มีปัญญาตามความเป็นจริง เห็นไหม เราไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเข้าใจแล้วเราก็ปล่อยวางๆ ปล่อยวางแต่ขาดสติ ไม่มีการบำรุงรักษา มันก็ไม่ใช่สัมมาสมาธิ แต่ถ้าเรากำหนดพุทโธๆ ของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา เราบำรุงรักษา เราบำรุงรักษาใจของเรา

เกิดเป็นชาวพุทธ ถ้าไม่เห็นใจของตนเอง จะเหยียบแผ่นดินคิด ใครทำความสงบของใจเข้ามาไม่ได้ ใครไม่เคยเห็นความสงบของใจของตัวเองโดยความเป็นจริงเลย เราจะไม่เห็นภวาสวะไม่เห็นตัวตนของเรา ไม่เห็นความจริงของเรา จิตมันถึงเร่ร้อน จิตมันถึงไม่มีเรื่อนอยู่ใจ ถ้าจิตมันมีเรื่อนอยู่ เห็นไหม เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ หรือกำหนดพุทธานุสติ กำหนดสิ่งใดก็ได้ มันต้องมีคำบริกรรม

เห็นไหม โดยธรรมชาติของมัน จิตมันส่งออก จิตนี้เวียนเกิดเวียนตาย จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว แล้วเวลามันอยู่โดยธรรมชาติของมัน มันก็เสวยอารมณ์ของมัน เสวยอารมณ์สิ่งใด เสวยความคิดสิ่งใด นั่นละภพชาติของมัน มันเสวยแล้วมันเร็วมาก สิ่งที่ว่าเคลื่อนที่ที่เร็วที่สุด แล้วความคิด เห็นไหม คุณติ ธรรมชาติของจิต จิตเป็นพลังงานส่งไปที่สมอง สมองก็สั่งให้ร่างกายขับเคลื่อนไป ความคิดที่เกิดขึ้นก็เหมือนกัน ความคิด ความรู้สึก เห็นไหม คุณทางวิทยาศาสตร์เขาพิสูจน์ พยายามพิสูจน์ เขาบอกมันเป็นพลังงานไฟฟ้า มันมีพลังงานของมัน เขาพยายามศึกษาของเขาอยู่

นี่ก็เหมือนกัน จิตที่มันเสวยอารมณ์ๆ มันเร็วมากๆ นี่เป็นธรรมชาติของมัน นี่โดยธรรมชาติของมัน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านออกธุดงค์ไปเพื่อไปค้นหาใจของตัวเอง ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นภาคปริยัติ แล้วเวลาปฏิบัติขึ้นมา หลวงปู่เสาร์ท่านพาหลวงปู่มั่นออกธุดงค์ ออกธุดงค์เข้าป่าเข้าเขาเพื่อไปฝึกหัด ฝึกหัดค้นหาเพื่อดูแลใจของตัวเอง เวลาฝึกหัดจนสำเร็จแล้ว เห็นไหม จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว เพราะท่านรู้เท่ารู้ทัน รู้จบแล้ว หลวงปู่มั่นนะ แล้วทำอย่างไรมันถึงจะรู้เท่ารู้ทันละ

ถ้าไม่มีสติไม่มีปัญญา ตัวของเราเอง จิตของเราเองไม่รู้จักจิตของเราเอง ใครจะเป็นคนรู้ ถ้าจิตของเรา เรายังไม่รู้จักตัวของเราเอง ใครจะแก้ไขเราเอง แม้แต่สิ่งที่อยู่ในสังคมที่มีปัญหาอันอยู่นี้ก็เถียงกันด้วยคุณงามความดี เอาความดีกับความดีโต้แย้งกัน เวลาโต้แย้งกัน ไม่มีใครลงใคร ก็

คิดความดี เอาความดีทะเลาะเบาะแว้งกัน แล้วถ้ามีบุคคลที่ฉลาดชี้ให้เห็นว่าใครถูกใครผิด ถ้าด้วยเหตุด้วยผล ถ้าเขาเป็นสุภาพบุรุษชน เขาก็ต้องยอมรับความจริงอันนั้น ฉะนั้น ถ้าใครชี้ถึงความบกพร่องของใครได้นั้นคืออริยทรัพย์

แต่ถ้าคนคือ คนที่มันไม่ยอมรับเหตุรับผล เขาจะไม่ยอมฟังใครเลย เขาก็ว่าเป็นชื่อเชอ ชื่อโง่ ชื่อโดยทฤษฎีมานะ นี้พวกชื่อไร้เดียงสา นี้ชื่อแบบไม่มีประโยชน์ แต่ถ้าผู้มีสัจย์ละ ชื่อสัจย์สุจริตละ ถ้าเขาชื่อ เขามีปัญญาของเขา ถ้าเขาพูดด้วยเหตุด้วยผล ด้วยความเท็จจริง เราต้องยอมรับ ถ้าเรายอมรับ เห็นไหม ผู้นั้นจะมีการเปลี่ยนแปลง ผู้นั้นพยายามจะหาความบกพร่องของตัวเอง ถ้ามีความบกพร่อง เราเห็นความบกพร่องของตัวเอง เราจะทำซ้ำอีกไหม

ถ้าซ้ำ จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยว เที่ยวเกิด เที่ยวแก่ เที่ยวเจ็บ เที่ยวตายตามภพชาติต่างๆ จิตนี้เป็นนักท่องเที่ยวในอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของเรา ถ้าเรามีทฤษฎีมานะ เราก็มั่นใจ เราดีเรางามของเราไป มันก็ยึดทฤษฎีมานะของเราไป มันก็มีแต่ความทุกข์ทั้งนั้นแหละ นี่มันเป็นความเป็นพิษมันเป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากทับถมเข้าไปที่ใจ

ถ้ามีสติมีปัญหา สิ่งที่เราเสวยอารมณ์ สิ่งที่มีเป็นความผิดๆ เราเห็นผิดไหม เราปล่อยไหม นี่มันปล่อย ถ้ามีสติปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิมันปล่อยขึ้นมา มีสติปัญญา มันรู้ เพราะอะไร เพราะมันคายสารพิษนั้นออกไป มันคายรูป รส กลิ่น เสียง มันคายสัญญาอารมณ์ออกไป ถ้ามันคายออกไปมันเหลือสิ่งใด มันเหลือสิ่งใด

มีสติเท่าทัน มีสติทำให้จิตนี้สงบเข้ามา มันปล่อยวาง แล้วเดี๋ยวก็คิดต่อ ก็ใช้ปัญญาอบรมสมาธิต่อเนื่องกันไป ถ้ามันกำหนดพุทโธๆ นี่บังคับแต่ต้น บังคับแต่ต้นว่าในเมื่อเป็นความรู้สึกธรรมชาติที่รู้ จิตนี้เป็นธรรมชาติที่รู้ เห็นไหม แล้วสิ่งที่ถูกรู้คืออารมณ์ ธรรมชาติที่รู้บังคับตั้งแต่เริ่มต้น บังคับให้ลงที่พุทโธเลย พุทธานุสติ คำบริกรรมพุทโธๆ ของเราไปเลย ถ้ามันสงบเข้ามา เห็นไหม ถ้าพุทโธๆ ถ้าอำนาจวาสนาของคน ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงวางกรรมฐาน ๔๐ ห้อง ให้ความสะดวกของใคร ความถนัดของใคร จิตนิสัยของใคร ถ้าเราทำสิ่งใดเห็นไหม ฉะนั้น เราปฏิบัติแล้ว เราเอาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เวลาปฏิบัติเอาสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วพยายามทำต่อเนื่องๆ แต่มันมีอุปาย อุปายเวลาเราทำต่อเนื่องไปแล้วมันจำเจซ้ำซาก เราก็มีอุปายเปลี่ยนแปลงเป็นครั้งเป็นคราว

ผู้มีสัจย์เขามีอุบาย เขาเฉลียวใจ เขาคิดแล้วเขามีความเฉลียว เขายังคิดแล้วเขาพลิกแพลง กลับมา ไม่ใช่ชื่อเซอ “ก็ปฏิบัติแล้ว ก็พุทธโรเต็มที ก็ใช้ปัญญาเต็มที มันไม่เห็นได้ผลสักที” เวลา อวิชาความไม่รู้ตรึกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็ทำอย่างนั้นกันต่อไป แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญานะ กิเลสนี้ร้ายนัก กิเลส เห็นไหม ถ้ากิเลสไม่ร้ายนัก มันไม่เป็นเจ้าวัฏจักร มันไม่ครองในใจของสัตว์โลก ไม่ใช่ครองในใจของมนุษย์นะ ตั้งแต่พรหมลงมา อวิชา พญามาร มันครอบครองหัวใจของสัตว์โลก จิตที่เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะโดยพญามารทั้งนั้น

ฉะนั้น เวลาเราทำความสงบของใจ เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา กิเลสมันจะให้เห็นง่ายๆ ใจไหน ลับดวงพรางๆ ทั้งลับ ลึกลับซับซ้อน หาจิตดวงนี้ไม่เจอ ถ้าจิตสงบแล้วมันก็พยายามบอก “นี่ คิดว่าเป็นความสงบนี้เป็นความสุข เราใช้ปัญญาให้มันเหนื่อยยากไปทำไม” เห็นไหม ชื่อเซอ นี่ มันลับใจ เวลามันลวงมันก็ลวงว่าปฏิบัติไปแล้วเราจะไ้มรรคได้ผล เวลามันพรางนะ หาไม่เจอ “ทำไปทำไม ทำแล้วได้ประโยชน์สิ่งใด” เห็นไหม มันลบลวงพราง

แต่ถ้าเราทำความสงบของใจเราเข้ามา ถ้าใจสงบแล้ว ใครมีอำนาจวาสนาย้อนไป มันต้องมี เวทนา มีผลกระทบอยู่แล้ว เวทนากาย เวทนาใจ เวลานั่งไป ความเจ็บความปวด ความรับรู้สึกมี ทั้งนั้นแหละ นี่เวทนาของกาย เวลานั่งไปแล้วมันจะมีความรับรู้ต่างๆ นี่เวทนาของกาย เวทนาของ กาย ใครเป็นคนรับรู้? จิตเป็นคนรับรู้ ถ้าไม่มีจิต เวทนาของมันจะมีได้อย่างไร ชากศพมันไม่เคย คิดว่ามันมีเวทนา เวลาคนตายแล้วเขาไปเผา มันก็ไม่เห็นร้องว่าเจ็บว่าปวด มันไม่กลัวความร้อน เพราะอะไร เพราะจิตออกจากร่าง ฉะนั้น เวลาเรานั่งไป จิตรับรู้ทั้งนั้นแหละ มันถึงมีเวทนา

เวทนาของกาย สิ่งทีกระทบ ถ้าไม่มีกายกับจิตมันก็มีความรับรู้สึกขึ้นมาไม่ได้ ถ้าจิตมันไม่สงบ ขึ้นมามันก็ไม่ได้คิดแบบนี้ จิตไม่สงบขึ้นมา มันก็คิดแต่สัญญาอารมณ์ คิดแต่ความยึดมั่นถือมั่น ของมัน พอจิตมันสงบเข้ามาแล้ว จิตสงบแล้วถ้ามันมีเวทนา เห็นไหม มีเวทนา จิตที่สงบแล้วมันก็ จับเวทนา มาพิจารณาของมันได้ เห็นไหม

สิ่งที่เป็นลบลวงพรางๆ มันเกิดเฉพาะหน้า มันอยู่ซึ่งๆ หน้า แต่เพราะเราไม่เฉลียว เราไม่ คิดว่าสิ่งใดจะเป็นประโยชน์กับเราเลย เราคิดว่าสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเราคือลาภยศสรรเสริญ นิทาน สิ่งที่มีคุณค่าสรรเสริญทางโลกนั่นคือผลประโยชน์ของเรา เราไม่ได้คิดเลยว่าสิ่งที่เห็นซึ่งๆ หน้ามันจะเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม นี่เพราะมันชื่อเซอ มันว่าปฏิบัติแล้วมันจะได้นิพพาน ปฏิบัติแล้วมันจะได้มรรคได้ผล มรรคผลมันก็อยู่ในตำรา มรรคผลก็บอกว่าเป็นความว่าง ความ

ว่างเราก็จินตนาการสร้างขึ้นมา มันก็เป็นกองของความว่าง มันก็รับรู้ของมันไป แต่เหตุการณ์เฉพาะหน้าที่มันจะรู้จะเห็นมันไม่ได้คิดถึงเลย ฉะนั้น กิเลสมันเลยดับลงพราง

พญามารที่มันครอบใจของสัตว์โลกมันยืมเยาะ มันหัวเราะเยาะ นักปฏิบัติโคตรโง่ นักปฏิบัติที่อยู่ในอำนาจของมัน นักปฏิบัติที่อยู่ในอำนาจของมาร ปฏิบัติมาเถอะ ปฏิบัติให้ครบสูตร ทำให้ครบสมบูรณ์เลย เสร็จแล้วปฏิบัติแล้วมันก็จะได้ผล นี่มารมันหัวเราะเยาะ ทำไมพวกปฏิบัติมันโง่ได้ขนาดนี้เนาะ

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านฉลาด ท่านพยายามออกอุบาย ท่านพยายามสั่งสอนพวกเรา ท่านพยายามให้มีข้อวัตรปฏิบัติให้จิตมันเกาะนี้ไว้ ถ้าจิตมันไปคิดของมันเอง มันปฏิบัติของมันเอง มันก็ว่ามันทำแล้วสมบูรณ์แบบทั้งนั้นแหละ แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านพยายามของท่านนะ

หลวงปู่มั่น เห็นไหม “พระที่พรรษามากไม่ต้องขึ้นมา ให้พระปฏิบัติใหม่มันขึ้นมา มันจะได้มีข้อวัตรติดหัวมันไป” นี่มันคิดหัวอะไรล่ะ? คิดหัวใจใจ ถ้าคิดหัวใจ เห็นไหม ปฏิบัติอย่างไร ถึงเวลาแล้วทำอย่างไร เวลาออกบิณฑบาต บิณฑบาตมาแล้วขบฉันอย่างไร ขบฉันแล้วเก็บล้างอย่างไร เอาเก็บล้างแล้วกลับไปกุฏิไปร้านแล้วเรากาวนาต่อเนื้องอย่างไร ถึงเวลาแล้ว เวลาฉันน้ำร้อนแล้วเราจะทำข้อวัตรต่อเนื้องอย่างไร เตรียมตัวไว้ เวลาค่ำแล้วสวดมนต์ทำวัตรแล้วจะนั่งภาวนาต่อเนื้องอย่างไร นี่ข้อวัตร เพราะอะไร

เพราะมันทำแล้วถ้าไม่มีสัจจะมันเหลวไหล “ทำแล้วก็ไม่เห็นมันได้อะไรขึ้นมา ทำแล้วปฏิบัติมาตั้งหลายปีแล้วก็ล้มลุกคลุกคลาน” เห็นไหม ถ้าไม่มีข้อวัตร มารมันยังชอบ มารมันยังพาลลงเหลวบ่อไปเลย แต่ถ้ามันมีข้อวัตร ถึงมารมันจะดึงไปอย่างไร ข้อวัตรที่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นให้ติดหัวมันไปมันยังรักษาตัวมันรอด ถ้ามารมันจะดึงไปไง มันจะมั่งง่าย มันจะทำสับปลับ มันจะเอาแต่ใจ มันจะทำแต่ความพอใจของตัว อะไรถ้ามันถูกใจอันนั้นถูกต้อง อะไรที่มันไม่ถูกใจ มันปฏิเสธหมดเลย

หลวงปู่มั่น ท่านบอกให้มีข้อวัตรติดหัวมันไป ถ้าข้อวัตรติดหัวมันไป มารมันแย่งชิงไปไม่ได้ มันต้องอยู่ในข้อวัตร แล้วเราพยายามพุทโธของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา เราพยายามรักษาของเรา จากข้อวัตรนั่นล่ะ จากข้อวัตรที่จิตมันฝึกหัด เห็นไหม

พระมีจิตมันถึงมีร่างกาย คนเรามีกายกับใจ ถ้าไม่มีกาย เรานั่งนานมันจะปวดไหม ความเจ็บปวดมันมาจากไหน มันปวดเพราะเรามีแข็งมีขา จิตรับรู้มันถึงได้ทุกซีกได้ยาก เวลาข้อวัตรปฏิบัติถ้าจิตมันไม่ทำ จิตเราไม่ได้ทำด้วยหัวใจของเรา มันก็สักแต่ว่าทำ ถึงสักแต่ว่าทำ เพราะมันมีพญามาร มันลบลวงพรางอยู่ในใจของเรา มันก็อ้างอิง อ้างอิงเล่ห์เหลี่ยมกลโกงของมัน นี่ไง ชื่อเชื่อ ชื่อเชื่อกี่เสร็จมัน ชื่อเชื่อกี่ให้กิเลสมันครอบงำ ให้พญามารมันหลอกใช้ หลอกใช้ทั้งๆ ที่เราปฏิบัติธรรมนะ

เราปฏิบัติธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อสัจธรรม เพื่อสัจธรรม เพื่อศีลสมาธิ ปัญญาในใจของเรา แต่ปฏิบัติไปแล้วให้มารมันพลิกแพลงไป ให้มารมันเอาความดีความชอบของเราไปอยู่ในอำนาจของมันหมดเลย แล้วปฏิบัติไปทำครบสูตร ทำตามมัน แล้วได้สิ่งใดต่อมา แล้วมีสิ่งใดเกิดขึ้นมา เห็นไหม นี่ไง เพราะมันเชื่อ มันไม่เฉลียวใจ ไม่ได้คิด ไม่ได้พิจารณา

ถ้ามันเฉลียวใจ มันคิด มันพิจารณา เห็นไหม ข้อวัตรปฏิบัติเราปฏิบัติ แต่เราต้องมีสติมีปัญญา เวลามันปล่อยวาง มันสงบเข้ามา อืม! มันปล่อยวางสงบระงับเข้ามาจากข้อวัตรปฏิบัติ มันสงบระงับเข้ามาเพราะเราฝึกหัด เพราะมีสติมีปัญญา นี่ศีล สมาธิ ปัญญา มันเกิด

ศีลคือความปกติของใจ สมาธิคือจิตสงบเข้ามา ปัญญาที่มันเกิดขึ้นมันเป็นข้อเท็จจริง มันไม่ใช่สัญญา มันไม่ใช่ความจำศึกษามา ปรัชญา ปฏิบัติ เวลาปฏิบัติมามันมีความจริงเกิดขึ้น มันมีมรรคมีผลเกิดขึ้น มันมีศีล มันมีสมาธิ มันมีปัญญาเกิดขึ้น ถ้ามีปัญญาเกิดขึ้นมันก็เป็นมรรค ถ้าเป็นมรรค เวลาสงบแล้วพยายามค้นคว้า พยายามหาให้เห็นใจ

ลบลวงพราง กิเลสมันลบลวงพราง มันทั้งลบล ทั้งลวง ทั้งพราง ไม่รู้ไม่เห็นของมัน แต่ถ้าพอมีสติมีปัญญา พอมันจับเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นไหม มันไม่ลวง มันไม่พรางแล้ว นี่ชัดเจนของมัน เวลาชัดเจนของมัน นี่ปัญญาที่คมกล้า ปัญญาที่มันเข้มแข็ง ปัญญาที่สัมมาสมาธิรองรับขึ้นมา มันจับเวทนาขึ้นมาพิจารณาได้ ถ้าเวทนามันเกิดมาเพราะเหตุใด เวลาเวทนามันเกิดขึ้นมาเพราะว่าสติปัญญาเราอ่อนแอ พออ่อนแอมันก็เกิดขึ้นมา

ถ้าพิจารณาขณะ พิจารณาปล่อยช้าแล้วช้าเล่า เวลามันปล่อยมันวางจนมันไม่มีนะ พอมันไม่มีขึ้นมา เราจะพิจารณาเวทนาอย่างไร เพราะเวทนามันไม่มี มันว่างหมดเลย พอพิจารณาไม่ได้หาไม่เจอมันก็เศร้าหมอง เศร้าหมองนั่นละเวทนาจิต นี่เวทนาจิต จิตมันเศร้าหมอง จิตมันต้องใส

เวลามันไม่พอใจ มันขัดข้องหมองใจ นั่นก็เวทนา เวทนาที่ไม่ต้องอาศัยร่างกายเลย ไม่ต้องทำอะไรเลยเลย มันก็หงุดหงิด

ไอ้หงุดหงิดขัดข้องหมองใจนั่นล่ะ นั่นก็เวทนา แต่เวทนากาย เวทนาจิต เห็นไหม แล้วเวทนาถ้าไม่มีสติปัญญา มันโง่ นี่ชื่อเชอขึ้นมา มันไม่เห็นอะไรเลย มันไม่รับรู้สิ่งใดเลย จะจับเวทนาจี้เจ็บปวดแสบร้อน ทำไม่ได้ เวทนาจิตมันก็ขัดข้องหมองใจ มันก็อึดอัดขัดข้อง ทำสิ่งใดก็ล้มลุกคลุกคลานไปหมดเลย ถ้ามันชื่อเชอ

แต่ถ้ามันชื่อสัจย์สุจริต มันมีสติมีปัญญา มันมีความมูมานะ มันมีความเพียร มีความวิริยะ มีความอดสาหะ แล้วทำของเรา เห็นไหม เราดูเราเห็นของเราขึ้นมาเป็นปัจจัยตั้ง สิ่งที่เป็นปัจจัยตั้งขึ้นมา หลวงปู่เสาร์พาหลวงปู่มั่นออกธุดงค์เพื่อเหตุใด ฝึกหัดคัดแปลงขึ้นมา ถ้าไม่ฝึกหัดคัดแปลงขึ้นมา จิตมันจะเติบโตขึ้นมาได้อย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน เรามีสติมีปัญญาบังคับใจเรา เรามีสติปัญญาพยายามบังคับ ถ้าเริ่มต้นต้องบังคับ ถ้าไม่บังคับนะ เด็กมันจะโตมันจะดีขึ้นมา เด็ก เห็นไหม เด็กเป็นศูนย์กลาง ปล่อยให้เด็กมันตามสบายเลย ปล่อยให้เด็กมันคิดเอง

เด็กมันคิดเองมันก็เป็นเด็กอยู่วันยังค่ำ มันไม่โต เห็นไหม นี่เด็กเป็นศูนย์กลาง จิตมันเป็นศูนย์กลาง แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันต้องฝึกหัดขึ้นมา ถ้ามันฝึกหัดขึ้นมา ถ้าจิตเป็นศูนย์กลาง ปล่อยให้มันเลย ตามสบายเลย มันก็จะชื่อเชอเลย มันอุปโลกน์ขึ้นมาเลย ธรรมะตามแต่ที่มันจะพอใจ

แต่ถ้าเป็นสัจจะความจริง เพราะการเกิดและการตายเป็นเหตุเร่งด่วนของใจดวงนี้ ถ้าการเกิดและการตายเป็นความเร่งด่วนของใจดวงนี้ มันต้องรู้เห็นตามความเป็นจริง ถ้าไม่รู้เห็นตามความเป็นจริง มันจะสำรอกคายสิ่งใดออกไป ถ้ามันจะสำรอกคายสิ่งใดออกไปมันต้องเป็นความจริง

ถ้าความจริง จิตสงบแล้วถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม จับให้ได้ พอจับให้ได้ มันเป็นขั้นเป็นตอนมานะ เป็นขั้นเป็นตอนมา ถ้าจิตสงบก็เรื่องหนึ่ง จิตเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าจิตมันสงบเข้ามา เพราะมันปล่อยวางเข้ามา

มันไม่สงบเพราะมันไปยึดมัน ไม่สงบเพราะสัญชาตญาณมันเป็นแบบนี้ จิตมันต้องแสวง ถ้าจิตมันไม่แสวงสิ่งใด มันไม่แสดงตัว มันเป็นอะไรขึ้นมา ถ้าจิตมันมีความคิด มันมีความฟุ้งซ่าน มีความรู้สึกนึกคิด นี่เพราะว่าเรายังมีสติสัมปชัญญะอยู่ แต่ถ้าเราผลอนะ เราเหม่อเราลอย มันไม่คิดอะไรเลย เห็นไหม มันไม่แสดงตน แล้วพอเราได้สติ เอ๊ะ! เราคิดเรื่องอะไรนี้ ทำไมเราผลอนขนาดนี้ เห็นไหม เพราะมันผลอ ถ้าจิตมันผลอ มันไม่แสวงอารมณ์ต่างๆ มันก็ไม่แสดงตัวของมัน แต่ถ้ามันแสดงตัวของมัน มันก็แสดงตัวโดยสัญชาตญาณของมัน แล้วเวลาเราปฏิบัติใหม่ คนปฏิบัติใหม่จะทุกข์ยากตรงนี้มาก แล้วทุกข์ยากตรงนี้ เพราะอะไร เพราะว่าหญ้าปากคอก

หญ้าปากคอกทำอะไรก็ผิด ทำอะไรก็ไม่ได้ ทำอะไรมันก็ยุ่งไปหมดเลย ทำอะไรไม่ถูกสักเรื่องหนึ่งเลย แต่หญ้าปากคอก ถ้าเราฝึกฝนบ่อยๆ ฝึกฝนบ่อยๆ เข้าไป จากหญ้าปากคอกมันก็มี ความชำนาญของมัน ถ้ามีความชำนาญ จำไว้ ถ้าเราตั้งสติแล้วจิตมันสงบได้อย่างไร จำสิ่งที่เราเคยทำได้ วางอารมณ์ให้ดีๆ วางอารมณ์ให้ได้ แต่เพราะโดยพญามาร มารเป็นเจ้าวิฆเนศวร พอมันรู้ว่าเราเคยทำได้ วางอารมณ์มันก็เป็นสัญญา มันก็เป็นค้นหาซ่อนค้นหา อู๊ย! มันยังยุ่งเข้าไปใหญ่เลย นี่มันยุ่งเพราะพญามารมันพลิกแพลง มันหลอกลวง มันเล่นเหลี่ยมของมัน เราจะวางอย่างไร นี่เวลาที่มันยุ่งยาก มันยุ่งยากอย่างนี้

มันจะยุ่งยากแค่ไหนมันก็ไม่พ้นจากความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกมนุษย์จะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียรของเรา เพราะงานเราไม่เคย มันก็เป็นเรื่องธรรมดา มันก็ลำบาก คุณสิ การบริหารจัดการ เห็นไหม ผู้ที่ฝึกหัดงานขึ้นมาก็พยายามฝึกหัดงานขึ้นไป พอเวลาทำขึ้นไปแล้วมันจะมีความชำนาญมากน้อยขนาดไหน แล้วเวลาเกิดวิกฤติขึ้นมาจะวิเคราะห์สิ่งนั้นถูกต้องหรือว่าวิเคราะห์สิ่งนั้นผิดพลาดไปอย่างไร มันก็ต้องเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป อยู่ที่ประสบการณ์ หัวใจของเรานี้ก็เหมือนกัน เราจะดูแลมันอย่างไร เราจะดูแลหัวใจของเราอย่างไร เราจะเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเราได้อย่างไร แล้วมันจะมีสติมีปัญญามากน้อยขนาดไหน ถ้ามีสติปัญญาตามความเป็นจริงนะ เห็นไหม

ถ้ามันเป็นปัญญาทางโลก ปัญญาแบบซื้อเชื่อ ปัญญา มันอันธู ปัญญา มันถือ ปัญญา แล่ให้ ได้ตามปริยัติ ให้ได้ตามธรรมและวินัยข้อบัญญัติมันเท่านั้นเอง แต่ถ้าเป็นปัญญาที่คมกล้านะ เพราะปัญญาที่คมกล้า สิ่งที่ว่ามันเป็นสัญญา มันเกี่ยวหิบบเกี่ยวหิมมา มันจะใช้ประโยชน์ กิเลส มันหัวเราะเยาะ

แต่ถ้าจิตมันสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิตตามความเป็นจริง มันเกิดในปัจจุบันนั้น มันเป็นปัญญาของเรา ถึงมันจะเหมือนธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงมันจะเหมือนกับของครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมา แต่มันก็เป็นความจริงท่ามกลางความจริงนั้น เวลาไฟไหม้บ้านใครก็แล้วแต่ ถ้าเรามีน้ำดับ น้ำก็คือน้ำด้วยกันทั้งนั้นแหละ เวลาไฟไหม้บ้านใครนะ แล้วรถดับเพลิงมา มีแต่รถดับเพลิง ไม่มีน้ำมา เวลามันจะดับ มันออกมามีแต่ลม ไม่มีน้ำเลย นี่เพราะมันไม่ใช่เป็นปัจจุบัน ไม่ใช่เป็นปัญญาของคนคนนั้นไง แต่ถ้าบ้านของใครไฟไหม้ เวลารถดับเพลิงมาฉีดน้ำ น้ำดับไฟได้หมดเลย นี่น้ำมาพร้อมใจ

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันจะเหมือนของใครให้มันเป็นปัจจุบัน ถ้าเป็นปัจจุบัน ปัจจุบันคือไม่วิตกกังวล ไม่ส่งหน้าส่งหลัง ไม่มีนอกมีใน แล้วเรามีสติปัญญาของเรา ปฏิบัติของเราขึ้นไป ถ้าจิตสงบแล้วก็อยู่ในความสงบนั้น เวลามันเคลื่อนออกมา ถ้าเราต้องการความสงบมากขึ้น เราบริหารกรรมพุทโธต่อไป หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันก็กลับเข้ามาสู่ความสงบนั้นอีก ถ้าความสงบนั้น เราพุทโธของเราบ่อยครั้งเข้าๆ จากขณิกสมาธิ มันสงบบ่อยครั้งเข้าๆ ถ้าเรามีสติปัญญา เรามีคำบริหารกรรมต่อเนื่องขึ้นไปมันก็เป็นอุปจารสมาธิ คำว่า “อุปจารสมาธิ” มันก็ โอ้โฮ! ความสงบนี้มันก็ลึกซึ้งขึ้น มันมีบาทมีฐานมากขึ้น แล้วมันมีความรอบรู้ มีสติสัมปชัญญะ

คุณสิ เวลาหลวงตาท่านบอกว่า เวลาฟังเทศน์หลวงปู่มันขึ้นมา จิตผมดับไป ๓ วัน ดับไป ๓ วัน เพราะอะไร เพราะอุปจารสมาธิมันก็ออกรับรู้ใช่ไหม ถ้าเป็นอัปนาสมาธิมันไม่รับรู้สิ่งใดๆ เลย มันดับของมันไป ๓ วัน ถ้าดับ ๓ วัน อยู่ในวัดจะเดินมาเดินไปได้อย่างไร อัปนาสมาธิมันไม่รับรู้สิ่งใดเลย มันสักแต่ว่ารู้ มันจะเคลื่อนไหวไม่ได้ แต่ถ้าจิตของคนมันมีหลักมีเกณฑ์ เห็นไหม ถ้าจิตสงบมากน้อยขนาดไหน สมาธิมันมันคงขึ้นมา สมาธิมันคงขึ้นมา

เวลาเราเดินเห็นไปไหนก็ได้ แต่จิตมันดับคือมันไม่ส่งออกไปรับรู้อารมณ์ มันเดินเห็นโดยสัญชาตญาณของมัน จิตมันดับ ดับจากอารมณ์ ดับจากความคิด ดับจากความฟุ้งซ่าน แต่มีสติสัมปชัญญะในตัวมันสมบูรณ์ เห็นไหม ขณะฟังเทศน์ของหลวงปู่มันนะ จิตยังดับไปถึง ๓ วัน ๔ วัน ถ้าเวลามันกลมกล่อมขึ้นมา

เราใช้กำหนดพุทโธๆ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเราขึ้นมา ถ้ามันจิตสงบเข้ามา มีสติรักษาของเราไป ถ้ามันสงบเข้ามา ถ้ามันออกรู้ เราก็ใช้คำบริหารกรรม ใช้ปัญญาอบรมสมาธิต่อเนื่องกันไป

จากขณิกสมาธิมันก็เป็นอุปจาระ อุปจาระมันก็สงบมากขึ้น มันก็ออกฐู ออกฐู เห็นใหม่ อุปจาระออกฐู

โดยธรรมชาติของมัน เวลาเราฟุ้งซ่าน จิตมันรู้รูป รส กลิ่น เสียงโดยการสัมผัสกัน มันก็ออกมาเป็นอารมณ์ความรู้สึก ทีนี้พอเรากำหนดพุทโธหรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เวลามันปล่อยเห็นใหม่ มันปล่อยรูป รส กลิ่น เสียงเข้ามา มีสติสัมปชัญญะรู้ตัวของมันเอง รู้ตัวของมันเองนะ เวลาจิตสงบแล้วมันออกกระทบ เห็นใหม่ นี่จิตเห็นจิต จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นธรรม เวลาจิตเห็นจิตนั่นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าจิตมันสงบแล้วถ้ามันเห็นกาย เราฝึกหัด เราใช้ปัญญาของเรา พิจารณาแยกแยะของเรา นี่ฝึกหัดใช้ปัญญาขึ้นมา แล้วพอเวลาปัญญามันเกิดขึ้น ปัญญาเป็นปัญญาปัจจุบัน

ถ้าปัญญาเป็นอดีตอนาคต มันพิจารณาไปแล้วมันไม่ก้าวหน้า มันไม่ก้าวหน้าแล้วมันจิตซัด มันจิตซัด พิจารณาไปแล้วนะ มันพิจารณาอยู่ เพราะอะไร เพราะเวลาเราทำ เดียวพอจิตมันอ่อนแอลงมันก็เป็นแบบนี้ เราก็วางไว้แล้วเรากำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิมากขึ้น พอมากขึ้น พอจิตสงบมีกำลังขึ้นมา มันพิจารณา นี่ไง ปัญญาที่แหลมคม ปัญญาที่คมกล้ามันฟาดมันฟัน นี่ปัญญาตั้งดาบเพชร ธรรมาวุธ อาวุธที่ชำระล้าง

เราจะมีอาวุธอะไรไปสู้เสือ หลวงตาท่านบอกจะไปสู้เสือมีเป่าหรือ จิตไม่มีอะไร ไม่มีสมาธิไม่มีกำลังสิ่งใดเลย แล้วจะไปต่อสู้อันตราย จะไปต่อสู้อันตรายเข้าไปกิเลสมันก็หัวเราะเยาะ กลับไปฝึกดีๆ ก่อนแล้วค่อยมาใหม่ น่า กลับไปทำสมาธิให้มันๆ แล้วค่อยมา อ่อนแออย่างนี้ เป่าที่เดียวก็กระเด็นแล้ว นี่ไง ถ้ากำลังเราไม่พอ เวลาใช้ปัญญาไปมันเป็นอย่างนั้นแหละ

แต่ถ้าเรามีสมาธิ สมาธิเข้มข้น สมาธิเราหนักแน่นขึ้นมา เวลาใช้ปัญญาไปมันจะแหลมคม มันจะฟาดฟัน อาวุธมันจะเข้าไปต่อสู้อย่างเห็นใหม่ เราจะไปสู้เสือด้วยมรรค เราจะไปสู้เสือด้วยศีล สมาธิ ปัญญา เราสู้เสือ เสือคืออะไร? เสือคือมาร ลูกเสือ หลานเสือ เห็นใหม่ ลูกเสือมันก็เอามาหลอกเรา ทีนี้หลานของมันตัวน้อยๆ เวลาลูกเสือมา อู๋! ป้อนนม เลี้ยงนม นึกว่าโตแล้วมันจะไม่ทำลายเรา โตขึ้นมามันกินหมดเลย สัตว์ในบ้านมันกินสัตว์ในบ้านก่อน พอไม่มีอะไรกินมันจะกินเจ้าของ มันจะกินคนเลี้ยงมันนั่นล่ะ แต่ในปัจจุบันนี้คนเลี้ยงมันต้องหาอาหารให้มัน ป้อนมันตลอดใจ ไม่ให้มันกินเราไง นี่ลูกเสือ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบแล้ว ถ้ามันรู้มันเห็นของมัน มันพิจารณาของมัน ถ้ามันมีปัญญาของมัน เพราะมีกำลัง เราสู้เสียๆ สู้กับมัน ไอ้ลูกเสือนั่นละ ลูกเสือเราต้องฆ่าต้องทำลาย ถ้าไม่ฆ่าไม่ทำลาย ปล่อยให้มันจะเป็นศัตรูกับเรา แต่ลูกเสือนันน่ารัก มันยังไม่เป็นอะไรกับเรา เราเลี้ยงดูมันไปก่อน ไอ้นี้พูดเป็นบุคลาธิษฐาน

แต่ถ้าความจริง เรื่องของสัตว์ ชีวิตเราไม่ทำให้ใครตกห่วงหรือใครหวาดกลัว ชีวิตคือชีวิต แต่กิเลสละกิเลสมันก็มีชีวิต แล้วกิเลสเป็นอนุสัย มันนอนเนื่องมากับใจ เพราะมันนอนเนื่องมากับใจ แล้วไม่มีใครไปรู้ไปเห็นมันไง มันถึงพาเกิด พาแก่ พาเจ็บ พาตาย นี่มันพาเกิดพาตาย พาเกิดพาตาย สิ่งที่สำคัญที่สุดในจิตของเรา สิ่งที่สำคัญที่สุดเป็นหน้าที่การงานของเราก็คือการเกิดและการตาย เพราะเราเห็นโทษของการเกิดและการตาย เราถึงต้องมานั่งประพฤติปฏิบัติกัน

เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เหงื่อไหลไคลย้อยเพราะเหตุใด เพราะเห็นว่าการเกิดและการตายนี้สำคัญมาก แล้วการเกิดและการตายนี้ไปหาใคร การเกิดและการตายทางโลกเขาไปหาหมอ เขาบอกให้หมอรักษาให้หายจากการตาย มันรักษาได้ โรคชั่วคราว มันรักษาโรครักษาไม่ได้ถึงโรครักษาแล้วต้องเกิดต้องตาย ตัวหมอเองก็ต้องเกิดต้องตาย ไม่มีใครพ้นจากการเกิดและการตาย ในวิญญูะนี้ที่ไหนมีการเกิด ที่นั่นต้องมีการตาย ในเมื่อมีการเกิดมันต้องมีการดับเป็นธรรมดา ถ้าเป็นธรรมดา ถ้าจิตใจของเรายังไม่มีหลักมีเกณฑ์ มันเห็นการเกิดขึ้นมามันก็พอใจ เวลามันดับมันไม่พอใจ นี่เราเองเราลำเอียง หัวใจเรายังไม่เป็นธรรมเลย หัวใจเรายังลำเอียงเลย

ฉะนั้น เราต้องวางใจเราให้เป็นกลาง เห็นไหม มัชฌิมาปฏิปทา มัชฌิมาปฏิปทาเป็นทางสายกลาง อตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค จิตใจมันตกไปสองส่วน เวลามีความสุขก็พอใจ มีความทุกข์ก็ได้แย้ง ก็ปฏิเสศ โลกเป็นแบบนี้ อยากสุข สุขตามแต่ตัวเองปรารถนา อยากมีความสุขตามแต่หัวใจที่มันต้องการ แล้วหัวใจของคนมันไม่เหมือนกัน ไม่เสมอภาคกัน

ใจของคนทำสิ่งใดคุณดี เวลาคนทำความชั่ว เขาทำความชั่วแล้วเขามีความสุขของเขา เวลาคนทำความดี คิดทำชั่วไม่ได้ ทำแต่คุณงามความดี เขาก็มีความสุขของเขา นี่ความสุข เห็นไหม นี่ใจ ชื่อสัจย์สุจริตใจ ชื่อสัจย์ทุจริตใจ เวลาชื่อสัจย์แต่ทุจริต เพราะทำความชั่วแล้วมีความสุข มีความสุขของเขา แต่เวลาจิตใจที่เป็นธรรมๆ เขาจะทำคุณงามความดีของเขา

มัชฌิมาปฏิปทา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ มัชฌิมาปฏิปทา ทางสองส่วนไม่ควรรสพ อตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค แล้วคนทุกข์ คนชั่วมันคิดแต่ความชั่วของมัน แล้ว

พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันอ่อนคลายออกไป ถ้ามันคลายออก นีตทั้งคพหวน มันเริ่มปล่อย เริ่มวาง เริ่มอ่อนคลายไปเรื่อยๆ เพราะการอ่อนคลาย นี้แก่นของกิเลส พญามาร มันแก่นของมาร มันครอบคลุมหัวใจนี้ มันไม่ปล่อยให้หัวใจนี้หลุดลอยไปง่ายๆ หรือ

สิ่งที่ครูบาอาจารย์ที่พึ่งเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหนดเดียวเป็นพระอรหันต์ไป เขาสร้างสมบุญญานุการของเขา มา จิปาถะปฏิบัติง่าย ง่าย ใอนั้นก็เป็นอำนาจวาสนาของเขา ถ้าเราเป็นแบบเขาจริง ป่านนี้เราก็เป็นพระอรหันต์ไปหมดแล้วละ เพราะเราพึ่งธรรมกันทุกวัน หูทำไมมันไม่ได้ยิน ฟังเข้าหูแล้วหัวใจมันไม่เปิดเลย ฟังเข้าหูแล้วทำไมดวงใจมันไม่เป็นธรรมขึ้นมา ถ้าอำนาจวาสนาเราเป็นอย่างนี้ เราก็พยายามมีความเพียรชอบ เราก็พยายามมีทางสายกลาง เราพยายามประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เราก็ไม่น้อยเนื้อคำใจไปกับใคร ถ้าน้อยเนื้อคำใจนะ มันก็เข้าทางกิเลสเลย เข้าทางพญามารเลย ฉะนั้น ถ้าเข้าทางพญามารก็เชื่อเชื่อ เชื่อโง่

เชื่อสัจย์ เราเป็นชาวพุทธ เราต้องมีสัจจะ เรามีความเชื่อ เราต้องทำตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นพุทธพจน์ เราทำสมบุรณ์แบบทุกอย่างเลย นี่เชื่อเชื่อ ไม่เฉลียวใจ ไม่เฉลียวเข้าไปหาสัจจะความจริง ไม่เฉลียวเข้าไปหา มาร ไม่เฉลียวสิ่งที่ครอบงำหัวใจ ตำราก็คือ ตำรา ตำราก็ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ! แต่ความเป็นจริงมันอยู่ในหัวใจของเรา

เราเชื่อสัจย์ ผู้มีสัจย์คือหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ผู้มีสัจจะ ผู้มีอริยสัจ ผู้ที่มีหัวใจได้ กลั่นกรอง ผู้ที่มีหัวใจได้ชำระล้าง กลั่นใจดวงนี้ออกมาเป็นครูบาอาจารย์ของเรา แล้ววางข้อวัตรปฏิบัติไว้สอนเรา แล้วเรามีครูบาอาจารย์ มีข้อวัตรปฏิบัติ เหมือนกับเข้าไปถนนหนทาง มีรัฐบาล มีผู้นำที่ดีทำถนนหนทางอันราบรื่นดีงามให้กับเราได้ก้าวเดิน ให้เราได้พึ่งอาศัย นี่ครูบาอาจารย์เรา ท่านมีประโยชน์ตรงนั้น แต่ไอ้พวกเรามันไม่ชอบ ทางคดโค้งขึ้นเขาลงเขาลำบากนัก อยากมีทางลัด นึกอะไรถึงเลย นึกอะไรถึงเลย แล้วยังกลับไปดิครูบาอาจารย์อีกนะ โอ๊ย! ทำทางทำไมทำให้มันยาวอย่างนั้นละ ทำทางทำไมทางมันต้องยาว ต้องมาอ้อมนะ มันกลับไปดิ แต่มันจะนึกเอา นี่เชื่อเชื่อ เชื่ออยู่ที่กิเลสใจ

แต่ผู้มีสัจย์ เพราะท่านมีสัจจะ ท่านทำของท่านมา ท่านถึงมีสัจจะของท่าน เพราะสัจจะอันนั้น คุณิ เวลาปู่ ย่า ตา ยายของเราท่านจะสอนลูกสอนหลาน ไอ้เด็กเพิ่งเกิดมันไร้เดียงสา มันบอกมันฉลาดยอดเยี่ยม เป็นคนรุ่นใหม่ ปู่ ย่า ตา ยายของเราสมัยโบราณ สมัยโบราณเทคโนโลยีมันยัง

ไม่มี ท่านเลยโง่ๆ ท่านเลยไม่เข้าใจเราเลย แต่ปู่ ย่า ตา ยายเห็นแล้วสังเวชมาก สังเวชว่าไอ้ทารก ไอ้เด็กไร้เดียงสามันเชื่อเชื่อ มารครอบงำหัวใจมัน เห็นไหม ปู่ ย่า ตา ยายของเราท่านใช้ชีวิตของท่านมาทั้งชีวิต ท่านเห็นมาหมด ตั้งแต่เป็นวัยรุ่น ตั้งแต่ท่านวัยทำงาน ตั้งแต่ท่านถึงเกษียณออกมา ท่านมาเป็นทีปรีกษา ท่านเห็นโลกมาเยอะมาก

ฉะนั้น สิ่งที่คุณครูบาอาจารย์ของเราท่านปรารถนาอย่างนั้น ท่านคุณแลปรารถนาอยากให้ศาสนทายาท อยากให้ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมีคุณธรรมในหัวใจ ถ้ามันมีคุณธรรมในหัวใจแล้วไม่ต้องบอกสิ่งใดทั้งสิ้น เพราะคุณธรรม อริยสัจมันมีหนึ่งเดียว สัจธรรมมีหนึ่งเดียว มันจะมีความกตัญญูกตเวที มันจะระลึกถึงคุณ

เวลาหลวงตาท่านรวม พุทธ ธรรม สงฆ์ที่คอยธรรมเจดีย์ กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบแล้วกราบเล่า กราบแล้วกราบเล่า นั่นละมันกตัญญูมันกตเวที มันเห็นคุณค่า คนที่มีคุณธรรมมันมีความกตัญญูกตเวที มันระลึกถึงคุณ นี่เครื่องหมายของคนดี

แม้แต่เครื่องหมายของคนดียังไม่มีในหัวใจของสัตว์โลก ถ้าเครื่องหมายของคนดีไม่มีในหัวใจของสัตว์โลก มันจะเป็นความดีไปได้อย่างไร คนที่จะมีคุณงามความดี ใจเขาดีแล้วเขาถึงเครื่องหมายของความดี นี่ไง ถ้าผู้มีสัจจะ ผู้ที่เฉลียวในความรู้สึกลึกซึ้งของตัว แม้แต่ความรู้สึกลึกซึ้ง เขายังมีสติรู้เท่าทั้งหมด ฉะนั้น มีสติรู้เท่าทั้งหมด ความรู้สึกลึกซึ้งคิดในใจมันมีของมันอยู่แล้ว การแสดงออกเรื่องความกตัญญูกตเวทีมันเป็นเรื่องเป็นเนื้อเดียวกับใจดวงนั้น ถ้าการแสดงออกด้วยความกตัญญูกตเวทีออกมาด้วยหัวใจของเขา

แต่พวกเรา พวกเชื่อเชื่อ พวกไร้เดียงสา บอกสิ่งนั้นไม่มีคุณค่า สิ่งนั้นไม่เป็นประโยชน์ ถ้าใครจะมีอำนาจวาสนามันต้องวิ่งแข่งหน้าครูบาอาจารย์ไป ๕๐๐ ก้าว แล้วยังกลับมาจบบ้าง กลับมาว่า เห็นไหม ทำทางก็ทำได้ลำบาก ทำอะไรก็ลำบากไปหมดเลย ทำไมไม่ทำทางที่สะดวกสบายล่ะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอนาคตังสญาณ ปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ แต่เพราะสัตว์ตะผู้ข้อง เขาเกี่ยวข้องกับกิเลสของเขาเอง เขาเกี่ยวข้องกับอำนาจวาสนา กम्मพญช กम्मปฏิสระ โณ จิตดวงนี้เกี่ยวเกิดเกี่ยวตายโดยกรรม โดยเผ่าโดยพันธุ์ของเขา ด้วยกิเลสตัณหาความทะยานอยากของเขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรื้อสัตว์ชนสัตว์ก็รื้อสัตว์ชนสัตว์แล้วแต่จิตดวง

ใดที่มีอำนาจวาสนา อำนาจวาสนาคือฟังธรรมเข้าใจ อำนาจวาสนาคือเวลาองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมแล้วมันแทงเข้าไปที่หัวใจ มันแทงเข้าไปที่กิเลส

ถ้ามันแทงเข้าไปที่กิเลส เห็นไหม พันธุกรรมของจิตดวงนั้นจะเปลี่ยนแปลง
เปลี่ยนแปลงจากการที่ว่าหลงใหลได้ปลื้ม ซื่อเชื่อให้มารมันครอบงำ จะมีสติมีปัญญาสร้างเนื้อ
สร้างตัวให้เข้มแข็งขึ้นมา ให้มีสัมมาสมาธิ เข้มแข็งขึ้นมาไม่ให้มารมันคลาย ไม่ให้มารมัน
ครอบงำ ไม่ให้มารมันพาเถลไถลออกนอกกลุ่มนอกรทาง เห็นไหม รื้อสัตว์บนสัตว์มันต้องมีอำนาจ
วาสนา รื้อสัตว์บนสัตว์เพราะคุณดวงใจ ดวงใจที่มีอำนาจวาสนา เขาจะฟังเหตุฟังผล

คนดี ทำดีได้ง่าย ทำความช้ำยาก คนชั่ว ทำความช้ำง่าย ทำความดียาก เอวัง